

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciška ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 150 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Gmotni položaj učiteljstva in uradništva vobče

(Učiteljsko društvo za Maribor mesto.)

Na zborovanju učiteljskega društva za Maribor mesto, dne 25. nov. 1926 je poročal o gmotnem položaju učiteljstva in uradništva vobče tov. Alt. Po zaključeni debati, ki se je je udeležilo več tovarišev, je bilo sklenjeno, naj se izbere poseben odsek, ki naj iz vseh stavljenih predlogov sestavi resolucijo. Ta redakcijski odsek je pretresal na svoji seji predloženo tvarino, ki se je naslajala deloma na poročilo tov. Alta, deloma na med debato iznešene misli tov. Grčarja. Radi tega je odsek določil tov. Alta in tov. Grčarja, da končno sestavita vsak svoj del resolucije in ju izročita tov. predsedniku, da celotno resolucijo da na prihodnjem zborovanju članstvu v razpravo in sklepanje. Na zborovanju dne 19. januarja 1927 je bila resolucija sestavljena v prvem delu po tov. Grčarju in v drugem delu po tov. Altu brez debate soglasno sprejeta. Glasi se:

Stanovska organizacija.

Stanovska organizacija je sredstvo, s katerim si članstvo s solidarnim nastopom pridobiva stanovskih pravic in ugodnosti in jih čuva pred izgubo. Organizacija se more izživljati samo ob popolni demokratični uredbi, zato mora izginiti iz naših organizacij gospodstvo. Vsak posameznik se mora zavedati, da tvori celico organizacije in se mora kot tak udeleževati: dejanski sodelovati pri zasledovanju organizacijskih ciljev in to na mestu in v delokrogu, ki je posamezniku odrejen. Mrtva celica ne spada v živ organizem, ona moti neoviran, priroden razvoj, mnogo mrtvih celic pa ubije vsak organizem.

Zavest državnega uradništva.

Vsak posameznik se mora zavedati vseh povsod: v službi, organizaciji, doma in v javnosti, da je pripadnik uradniškega stanu in kot tak celica stanovske organizacije! Vse državno življenje urejuje danes pri nas birokracija. Ona odloča tudi v uradniških zadevah. Birokracija pa sestavlja uradništvo samo! Le prepogosto bide birokracija po lastnih uradniških interesih, ker posamezniki pozabljajo, da bi se morali povsod in na vseh mestih zavedati, da so celica uradniškega organizma. Tako postaja uradnik sam največji sovražnik uradništva.

Državna administracija in uradništvo.

Sistem državne administracije je kompliciran, okoren in drag. Zato je potrebno številno uradništvo, ki obremenjuje državno gospodarstvo, ki pa ob okorelosti sistema kljub vsemu ne zmora poslova.

Vsi dosedanjí poboljševalci gledajo samo na materialno breme, ki ga tvori uradništvo za državo, ne vidijo pa slabega sistema. Zato poskušajo s prostimi redukcijami rešiti to vprašanje in odpustijo ali upokojujejo dobre uslužbence, a so vsled sistema primorani čez nekaj časa nastavljeni nove, neizkušene uradnike.

Zborovanje predstavnikov učiteljstva, zastopnikov UJU iz vseh okrajev Slovenije v Celju.

Sijajna manifestacija mirnega stanovskega dela, stanovske sloge in pravega tovarištva. — Sodba nad onimi, ki umetno delajo razdor in zmedo v naših stanovskih vrstah. — Poročilo novega poverjenika in revizijskega odbora. (Seja širjega sosveta poverjeništva UJU Ljubljana v Celju, dne 2. februarja 1927.)

Otvoritev.

Ob 10½. predpoldne otvori v deški osn. šoli tovariš poverjenik Andrej Skulj sejo, pozdravivši navzoče člane — zastopnike učiteljstva vse Slovenije.

Seje se je udeležilo tudi precej drugega učiteljstva Celja in okolice.

Tovariš strokovni tajnik Josip Kobal ugotovi, da ni zastopanih na seji naslednjih 5 društev: brežiško, kozjansko, marenberško, novomeško in šoštanjско društvo.

Med sejo sta prišla predsednika marenberškega in novomeškega društva. Naknadno se je opravičil predsednik šoštanjškega učiteljskega društva.

Poverjenikovo poročilo.

Nato sledi poročilo tovariša poverjenika Andreja Skulja o delu poverjeništva od celjske skupščine do danes:

Poverjeništvo, kateremu je celjska skupščina podelila za poslovno dobo svoje

V državno administracijo je uvedti sistem upravne ekonomije. Predvsem je izvesti organizacijo samouprav za najširši delokrogom. S pomočjo teh bo mogoče uvesti v državno administracijo upravno in materialno ekonomijo in izvesti pravilno redkacijo uradništva. Samoupravne oblasti bodo zajedno zamogle prevzeti sposobne in delazmožne uradniške sile, ki bi vsled spremenejenega upravnega sistema postale pri državni upravi odveč in bi se tam reducirale.

Gmotno vprašanje uradništva.

Po razmotrivanju neugodnega gmotnega položaja učiteljstva in vsega državnega uslužbenstva vobče je prišlo učiteljsko društvo za mesto Maribor vzpričo ponovnih vznemirljivih časopisnih vesti o zopetnem poslabšanju naših itak že skrajno okrnjenih gmotnih in moralnih pravic do naslednjih zaključkov:

Pogoji za rešitev istega:

Svojo rešitev iz tega nevzdržnega stanja vidimo v čimprejšnjem uresničenju tehle temeljnih zahtev:

Združitev vsega učiteljstva v enotni organizaciji.

1. Da se vse jugoslovensko učiteljstvo najtesneje združi v enotni strokovni organizaciji v našem UJU, ki bodi edina reprezentanca vsega osnovnošolskega učiteljstva v državi.

Združitev vseh strokovnih organizacij uradništva.

2. Da se sleherni državni uslužbenec organizira v svoji strokovni organizaciji; vse strokovne organizacije od uslužiteljev do univerzitetnih profesorjev pa po svojih oblastnih oziroma pokrajinskih organizacijah v enotno činovniško organizacijo kot predstaviteljico vsega državnega uslužbenstva.

Iniciativno in energično vodstvo strokovnih organizacij.

3. Da se v vse centralne organizacije volijo neustrašni, energični moške, ki bodo smotreno, iniciativno in dosledno zastopali edino le interese vsega članstva in v dosego skupnih ciljev brez kolebanja segali po vseh uspehe obetajočih sredstvih.

Boj za načela in skupni smoter.

4. Svarimo vse posameznike, da z osebimi ambicijami in pretenzijami, z osebnimi spori in prepri ne kršijo discipline in ne razdvajajo naših vrst.

Zavedajmo se, da needini in nedisciplinirani nastop državnega uslužbenstva je in ostane grobokop naših moralnih in pravnih prilik.

Zato opuščajmo osebna nasprotstva, kar se bide boj za načela, potlačimo individualna stremeljenja, kadar gre za skupni smoter in sledimo klicu iz naših vrst: Vsi državni uslužbenci v enotno fronto za pridobivanje stanovskih pravic in dobrin in očuvanje istih pred izgubo!!

poverenje, stopa danes pred širji sosvet, da poroča o svojem dosedanjem delovanju, o svojih uspehih in neuspehih, da predloži poročilo, v kolikor se je izvršila, na skupščini naročena revizija gospodarskega stanja poverjeništva in drugo.

Po izglasovanju deklaracije na celjski skupščini, s katero so jasno označene smerice naše stanovske politike, smo bili trdno uverjeni, da se poleže v naših vrstah nastalo razburjenje, da bomo prešli z vsem članom na delo po začrtani poti. Uverjeni smo bili, da bodo tovariši, ki se niso mogli pridružiti večini, priznali svojo manjšino in skušali uveljaviti svoje zahteve in težnje legalnim putem kot opozicija.

Upoštevamo tudi oddvojeno mišljenje, ki naj budi v članstvu razmišljanje in svobodno presojo, ga izpopolnjuje in usposablja potom plemenite borbe. Le tem potom vidimo možnost izpopolnjevanja nas samih in razvoj resnično svobodne organizacije,

iskrene stanovske zavesti in discipline, dvig našega stanu, ugled in napredek šole in naroda.

Potom organizacije moremo priboriti našemu stanu ugled in spoštovanje najširših plasti naroda, da bomo res pravi narodovi učitelji. V pravični borbi za naše pravo, neumornem delu v šoli, na prosvetnem in gospodarskem polju, v iskrenem stanovskem edinstvu, hočemo z dejanji in vzgledom, ne samo z besedami, delovati za pravo edinstvo, srečo, napredek in blagostanje naroda ter naše velike in edinstvene države.

Iskreno mi je žal, da je prišlo drugače, da sem se motil v preglobokem zaupanju iskrenega tovarištva.

Spomenica »akcijskega odbora«.

Ko smo dospeli na glavno skupščino v Beograd, so nam izročili neko spomenico »akcijskega odbora«, ki je bila poslana iz Ljubljane v Beograd, brez vednosti poverjeništva. To spomenico, v kateri so hoteli podpisani tovariši izpodbijati legalnost izvoljenega poverjeništva, nam je izvršni odbor izročil, ker jo je smatral kot neumestno in nepravilno vloženo.

Povabili smo v spomenici podpisane člane akcijskega odbora, naj popravijo storjeno napako in dajo poverjeništvu, kakor žaljenim članom bivšega in sedanjega poverjeništva zadoščenje. Ker pa je ostal naš spravljeni apel brez odziva, smo morali, braneč ugled organizacije in njenih članov — pred sodišče. Zavedajoč se, da smo tovariši, da nam je treba sloge in ljubezni, smo pristali na najmilejšo poravnavo v posebni »izjavi«, ki naj jo poleg »Učit. Tov.« objavi tudi list »Edinstvo«. Obžalujemo, da še temu niso naši nasprotni tovariši takoj ustregli v smislu dogovora.

O listu »Edinstvo«.

ne mislim govoriti. Imate svoj razum in lastno sodbo. Če je bil ta list potreben, če koristi našemu ugledu, sodite sami. Povdariti pa moram, da so ga začeli izdajati in z njim cepiti naše vrste tisti tovariši, ki so nas 30 let vodili in nam ob vsaki priliki zabijevali sloge in disciplino.

Beograjski kongres.

Vizitka za našo beograjsko skupščino je bila, kakor sem omenil, spomenica »akcijskega odbora«, katero je pozneje žigosalo sodišče. Zalegla pa je le v toliko, da je bil sprejem dokaj rezerviran.

Z zadovoljstvom pa smo zasledovali ves potek, za nas tako važnega zborovanja v Beogradu. Pripravljeni smo bili zastopati naše stališče, pa kmalu smo uvideli, da nam tega ne bo niti treba, ker so se govorili in izvajanja vseh govornikov popolnoma krila z našimi načeli. Težki časi in bridke izkušnje, trpka bodočnost nas združuje v enotno fronto iskrenega stanovskega Uduženja.

Nepozabno nam ostanejo v spominu iskrene besede članov sedanjega našega glavnega odbora tov. Vlade Petrovića, bivšega predsednika Stankovića in drugih, tik pred volitvijo predsedstva, ko so vsi tako iskreno povdarjali, naj pozabimo, kar je bilo, kar nas je ločilo, naj prevlada stanovska zavest, da se iskreno družimo in delamo na edinem pravcu prave stanovske edinstvenosti in izločimo iz naših vrst vse, kar nas bi moglo razdvajati. (Buzren aplavz).

Zaključili smo našo državno skupščino v najlepšem soglasju v iskreni manifestaciji za popolno stanovsko edinstvo.

Poverjeništvo pred ministri.

Pri tej priliki ne smem preiti neljubega očitka, da smo se šli člani poverjeništva klanjat tedanjemu ministru g. Puclju.

Z vednostjo predsedstva UJU smo posetili tedanjega slov. ministra, po želji upraviteljev in učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol v svrhu podpore za te panoge šolstva. Po uspehi intervenciji smo, vedno da se pravljajo nekatera premeščanja učiteljev in nekatere spremembe pri nadzornikih, opozorili g. ministra na to, da še nobena stranika ni koristila ne sebi ne učiteljstvu s takimi čini. Ne ščitimo krivcev, če so, mora pa se jim krivda neoporečno dokazati, nato pa naj se ukore in premešte, ali kakorkoli v merah zakona kaznujejo.

Nismo se torej klanjali, opozorili smo g. ministra samo na to, kar zahteva zakon in pravica, kar zahtevajo naši tovariši, kar nam naroča deklaracija.

Tako bomo, če bo potreba, opozorili vsakega g. ministra in zadevnega predstavnika, katerekoli stranke, da očuvamo učiteljsvo neprijetnih presenečenj in trpljenja, da priborimo zakonu pravo in pravico.

Sodite cenjeni tovariši sami, kaj je boljše, kaj previdnejše — trpljenje in krivico odvracati in zabraniti, ali že storjeno popravljati.

Prepričani smo, da naš korak ni bil brezuspešen. Sami veste, da so neljuba, toliko gorja in bridkosti rodeča premeščanja skoraj popolnoma prenehala.

Slučaj Möderndorfer.

V zadnjem času nas je presenetil slučaj tov. Möderndorferja. Ne bom Vam o tem razpravljaj, zadeva Vam je bila razjasnjena v »Učit. Tov.«

Pri tem slučaju so pritisnile na slov. učitelja preko zakona močne komponente. Poverjeništvo je storilo vse, kar mu je bilo mogoče, opirajoč se na pravo zakona. Razčistili smo zadevo, da so odločilni faktorji pripoznali grde klevete, ki so se tajno skle pale proti tov. Möderndorferju. In to je uspeh, da so bili prvotni dekreti preklani in so bili merodajni faktorji delno pripravljeni popraviti krivico. Primorani so bili skriti se za člen 71.

Seje predsedstva in poverjenikov UJU.

V svrhu ožjih stikov med predsedstvom UJU in poverjeništi si je osvojila letošnja beograjska skupščina predlog pover. Ljubljana, da se vrše vsaj vsak drugi mesec skupne seje poverjenikov s predsedstvom UJU.

Prvi sestanek se je vršil zadnji dan oktobra minulega leta v Zagrebu, na katerem so bila zastopana pov. Beograd, Ljubljana, Split in Zagreb, odsotno je bilo ono iz Sarajeva.

Na tej, ves dan trajajoči seji so se poročili predsedstva o širjenju in utrjevanju organizacije ter živahnem delovanju v izvršnem odboru, pretresale smernice za spremembo pravil, določali temelji za organizacijo našega tiska, o ureditvi in utrditvi organizacije po vsej državi, o stikih z inozemskim učitelstvom in o ustanovitvi »Učiteljske samopomoči« po vseh poverjeništvih.

V pretresu je bil tudi zakon o osnovnih šolah in sprejeto je bilo naše stališče osemletne šolske obveznosti, ki naj se za deželo v zadnjih dveh letih preosnuje pouk tako, da bodo to kmetijsko, odnosno gospodinjstvo nadaljevalne šole. Učitelji pa naj prejemajo za ta pouk nagrade. (čl. 16.)

Zivahno smo razpravljali na tej seji o učnih načrtih in zavzeli stališče, ki je bilo objavljeno v 10. številki »Učit. Tov.«

Ko se je razpravljalo še o merah glede zaščite učiteljstva, ki je bilo preganjano vsled političnih prilik, je bilo stavljenih več samostojnih predlogov, tako glede razširjanja in utrditve naše organizacije, glede delegiranja našega člana v komisijo za izpremembo čin. zakona in glede zaščite učiteljev, pri odsluženju kadrskega roka.

Vsled prekratkega časa je bilo več predlogov odloženih pismenim putem.

Prva seja, ki je bila stvarna in plodovita, je potekla v najlepšem soglasju. Druga seja, ki bi se imela vršiti dne 25. januarja t. l., je bila preložena na našo prošnjo na februar, ker smo imeli obilo posla s pripravi za sejo širjega sosveta.

Skupno delo z ostalim državnim uradništvom.

Važno je vprašanje združitve vseh državnih uradnikov v skupno stanovsko organizacijo. Vprašanje nastane, kako stališče naj zavzame k temu vprašanju učiteljstvo. Jasno!

Dolgo smo bili boj za naše podržavljenje. Z izvojevanom pravico se moramo zavzeti tudi dolžnosti na skupnem sodelovanju uradniške organizacije, skupne fronte, v svrhu obrambe skupnih pravic, tako v moralnem, kakor gospodarskem oziru.

To potrebo po skupni organizaciji ste potrdili s svojimi sklepi pri okrajnih društvih glede pristopa v činovniški savez.

Kot zastopnik poverjeništva Ljubljana sem se udeležil občnega zbora glavnega čin. saveza v Zagrebu.

Prepričal pa sem se, da ta organizacija taka, kakor je bila do sedaj, ni v stanu vršiti nalog, ki se ji nalagajo. Oster odpor Hrvatov pod vodstvom Benkovića, Dalmatincev pod vodstvom prof. Katunarića ter južnih Srbov in Črnogorcev, katere pa smo Slovenci le delno podpirali, je pokazal, da je treba novih sil, nove preorientacije, ki sliči našim težnjam, po strogo stanovski, od političnih strank neodvisni uradniški organizaciji.

S sprejetjem novih pravil in snovanjem pokrajinskih savezov smemo upati, da se bo organizacija konsolidirala in pridobila dovolj moči za uspešno delo.

Savez v Ljubljani, katerega člani smo tudi mi v ljubljanskem poverjeništvu včlanjeni učitelji, je sprejel v svoja pravila dokaj od naše strani stavljenih predlogov in je upati, da bodo poleg nas stopile v savez vse večje organizacije.

Zavedajoč se, da smo mi jaka in preizkušena organizacija, so nam ponudili predsestvo, katero pa smo z ozirom na zaposlenje naših članov ožjega sosveta, posebno tov. Dimnika, katerega so vsi želeli na predsedniškem mestu, zlasti pa z ozirom na našo organizacijo samo, za sedaj odklonili.

Cinoviški Savez in UJU.

Učiteljstvo se je odločilo za vstop v čin. savez. Med predsestvom UJU in glavnim savezom v Beogradu vladajo še nekatere nesoglasja. Poverjeništvu je napravilo na obe strani potrebne korake, zlasti pri savezu, da se sporna zadeva čim prej uredi in da pristane savez na vse upravičene zahteve naše organizacije.

Osnutek novega šolskega zakona.

Poleg vsega obilega dela smo dobili v pretres osnutek novega šolskega zakona. Ker je bil čas za presojo in stavitve izpreminjavalnih predlogov sila kratek, smo priegnili k delu vse bližnje tovariše. Vsem tovarišem pa smo poslali odtis tega zakonskega osnutka v proučevanje.

Čajkovičev zakonski osnutek šolskega zakona sicer ni naš ideal, ki si želimo predvsem dobrega okvirnega zakona, vendar moramo poudariti, da ima mnogo dobrih točk. Čuli pa smo, da ga je komisija, kateri je bil predložen v razsojo in popolnitev, v marsičem poslabšala.

Gibanje po okrajnih društvih UJU.

Med tem je vladalo živahno življenje po naših društvih, na njihovih zborovanjih, katera so posejali naši zastopniki in poverjeništvu, pa ne kot policaji in ogleduhi, kot tovariši, ki so bili pripravljeni dati potrebno pojasnila in sprejemati vaše želje in nasvete. Smatram za potrebo poudariti, da poverjeništvu ni oblast, ampak vršilec vaših

želj in zahtev, zato mora slišati vas, ako hoče služiti vam in skupni naši dobri stanovski, narodni in državni stvari.

Spomenik Nj. Vel. Kralju Petru-Osvoboditelju.

Odbor za postavljenje spomenika Nj. Vel. pok. kralju Petru Vel. Osvoboditelju in Ujedinjitelju, nas je povabil na sodelovanje pri tem patriotskem činu.

Prepričan sem, da se bo vse učiteljstvo z veseljem odzvalo našemu vabilu pri tem patriotskem delu in znak hvalečnosti do velikega in junaškega očeta našega ljubljene velikega kralja Osvoboditelja.

Uverjen sem, pa naj govore karkoli, da bo naš učiteljstvo svoje iskreno patriotsko čustvovanje manifestiralo v polni meri ne samo z besedo — ampak v dejanju. (Buren dolgotrajen aplavz in odobravanje).

Da je govoril tovariš poverjenik iz srca navzočim, je pričal ob sklepu njegovega poročila buren aplavz.

Revizijsko poročilo.

Slediti bi moralo tajniško poročilo. Toda to. Mavrič predlaga, naj pride takoj na dnevni red poročilo revizijskega odbora, da lahko to absolviramo dopoldne. Predlog je soglasno sprejet.

Poverjenik proglašajo sejo za tajno. Apelira na učiteljstvo, naj varuje čast in ugled stanu in smatra zadevo za tovariško.

Sprejet je bil nato primeren predlog za sanacijo zavoženega gospodarskega položaja. Blagajnik tov. Grum poroča, da so od 10. januarja 1926 poravnane vse obveznosti poverjeništvu, da so vsi trije listi aktivni. Poziva blagajnik okrajnih društev, da točno vrše svojo dolžnost, ker le potem bo od slej brezhibno lahko delovalo tudi poverjeništvu in bo, kakor dosedaj, sproti plačevalo vse liste in obveznosti poverjeništvu. (Dalje prihodnjič.)

in umetnosti, vežbanje gospodarskih in socialnih vrlin.

Vse to bi moralo najti v zakonu izraza. Ako je zakon iz 1869, leta uvel realne predmete kot novorojenčke v šolo — mora danes to načelo realnosti pouka praznovati zmago.

Zahteva današnjega časa je, sploh postaviti ves pouk na prirodna tla. Človek, človeško bivališče, vas, okolica, narod, družva, dežela, domovina, vse to je produkt prirode in nujna je zahteva, da se človek v njej spozna. Človeka je poegniti iz njegove namišljene višine in ga postaviti nazaj na zemljo. Človek se mora zavedati svojega mesta v prirodi, in iz tega načela bi moral izhajati ves pouk. Zakon pa tega ne povdarja dovoljno.

Šolska obveznost.

Najslabša stran zakona je, da dejansko omogoča zmanjšanje šolske dobe.

Naše načelo mora biti: proč z vsakimi olajšavami glede šolskega obiska.

Vsako izkoriščanje otroškega dela je nesocialno — tudi, če se to vrši doma. Ako nismo zato, da bi otroci delali v tovarni, tudi ne moremo biti zato, da bi na račun šolskega pouka delali doma. Najbolj pa je obsojati, da se olajšave pouka koncentrirajo na zadnji dve šolski leti. To sta leti, ko je razum otrok že razvit, ko zamore že sam iz svoje notranjosti ustvarjati predstave, ko je torej za pouk najplodovitejši čas.

Zato postavljamo kot našo zahtevo: Dobo osnovnošolske obveznosti ne gre krčiti, temveč razširiti za dve leti. In sicer naj slede osmim letom obveznega šolskega pouka dve leti obveznega nadaljevalnega šolstva s skrčenim poukom (tipa obrtno-nadaljevalne in kmetijske nadaljevalne šole), ki imata strokovni značaj.

Nadaljnja hiba zakonskega osnutka je, da ne onemogoča prenapolnjenosti.

Proti birokraciji v šolski upravi.

Zakonski osnutek izroča šolo birokraciji. Birokracija pa je smrt napredka. Zato je povdariti težnjo demokracije šolstva. Povdariti je važnost lokalne iniciative, ker samo tako se bo dala preprečiti nivelizacija naše šole navzdol.

Enakopravnost učiteljstva in disciplinski predpisi.

Učiteljstvu prinaša zakon poboljšanje sedanjega položaja.

Načeloma je povdarjati popolno enakopravnost med ženskim in moškim učiteljstvom, in to v pravicah kakor v dolžnostih.

Zahtevati je, da veljajo za učiteljstvo iste disciplinarne odločbe, kakor za ostalo uradništvo.

Uvedba šolske demokracije.

V šoli naj postanejo odločilni oni činitelji, ki so v tesni vezi z njo.

Ti so:

V prvi vrsti otrok — kar se ima izražati v izvedbi pouka;

v drugi vrsti učitelj;

v tretji vrsti starši.

Danes je zamenila gospodarja šole, ki je bila nekdanj cerkev, t. j. duhovno gospodo, posvetna gospoda. Jaz pa povdarjam zahtevo, proč z vsako gospodo iz šole. Zato uvedba šolske demokracije.

Tehniška izgradba osnutka šolskega zakona.

Z ozirom na tehnično izgradbo osnutka je omeniti, da je v mnogočem prenatrpan, da vsebuje mnogo, kar bi spadalo v pravilnike. To je, kakor smo že omenili pri II. slabost, ker bode zakon postal ovira za razvoj šolstva takrat, ko bo nadaljnji napredek na polju pedagogike današnje stanje že preteklo.

Misli k osnutku novega zakona o narodnih šolah.*

(Iz referata tov. Viktorja Grčarja na učiteljskem zborovanju za Maribor mesto, dne 19. januarja 1927.)

Historijat šolske zakonodaje pri nas.

Dosedanji ljudskošolski zakon iz l. 1869. je odpravil prejšnjo šolsko ustavo v Avstriji iz l. 1805. in odpravil konkordatsko šolo iz l. 1855.

Bistveno je bilo doseženo s tem zakonom dvoje: 1. izrgal je šolo iz rok cerkvene hierarhije; 2. uvedel splošno osemletno ljudskošolsko obveznost, t. j. otvoril splošno izobrazbo najširšim plastem naroda.

Še je kot veliko pridobitev tedanjega časa uvedel v šolo realne predmete.

Ta zakon je seveda naletel na hud odpor onih krogov, ki so dotlej šolo smatrali kot svojo domeno — krogov cerkvene hierarhije in konservativnih krogov Avstrije, ki jim splošna ljudska izobrazba ni šla v račun, ker so se bali, da bi se izobraženo ljudstvo ne dalo lahko vladati.

Ti krogi so započeli hudo, vztrajno in dosledno borbo proti novemu zakonu. Slovenci tistih let so stali na strani reakcije. (Nastop dr. L. Tomana v dunajskem parlamentu. Šuklje.)

S šolsko novelo 1883. leta so dosegli ti krogi svojo prvo zmago. Novela je pomenila koncesijo cerkvi. Cerkev je dobila do neke mere vpliv na šolo, a v zakon se je vnesla možnost šolskih olajšav glede obiska, na podlagi katerih se je v nekaterih deželah 8-letna šolska obveznost znižala na 6 let.

S tem pa borba za šolo ni bila končana. Z vztrajno doslednostjo vidimo navedene kroge uporabljati vsak trenutek, da pridobijo šolo nazaj.

1888. leta predlaga krščansko-socialni posl. knez Lichtenstein zopet novelo (v januarju).

Istega leta predlaga posl. Lienbacher nov zakonski načrt, ki naj bi izročil šolo cerkvi.

1890. leta je bil opasen moment, ko so predlagali v gosposki zbornici avstrijski škofje, da se daj cerkvi odločilni vpliv pri namestitvi učiteljev. To so preprečili liberalni mladočeli.

1897. leta je napovedalo ministrstvo Bardeni nov zakon o učiteljskih, ki bi uvedel konfesionalna učiteljska. To so onemogočile zamotane parlamentarne razmere.

1896. leta imamo predlog Ebenhoch, ki pa je ostal demonstracija.

1808. leta je krščansko-socialni poslanec Jelek predlagal znižanje šolske obveznosti, a bil zavrnjen.

* Neprijatelji učiteljske enotnosti, skupnega dela, stanovskega edinstva trošijo v svet, da se je z združitvijo učiteljskih vrst in vstopom vsega učiteljstva v UJU organizacija odrekla vsakemu razpravljanju o šolskih vprašanjih, posebno pa o šolskem zakonu. Jasno je, da so vse te trditve gladko izmišljene. Ne samo, da se organizacija ni odrekla razpravljanju v vseh vseh vprašanjih, ki se tičejo šolskega zakona, temveč hoče to razpravljanje celo poglobiti na ta način, da ne bo le enostrano razpravljala o vseh teh vprašanjih, temveč pusti vsakemu članu svobodno izražati svoje nazore. Spoznavanje medsebojnih nazorov nas duhovno pogloblja in usposablja za svobodno mišljenje in razsojanje. Zdravi nazori bodo zmagali! Neprijatelji stanovske sloge in edinstva naj pretehtajo, koliko

Pozneje je avstrijski parlament vsled nacionalnega spora na Češkem postal za delo neploden in se tudi vprašanje šole ni obrnilo več ne na dobro, pa tudi ne na slabšo stran.

Temeljna načela vzgoje in pouka.

Če primerjamo sedanji osnutek z zakonom iz leta 1869., moramo ugotoviti na eni strani napredek.

To se pokaže, ako primerjamo cilj osnovne šole v obeh. Dočim navaja dosedanj zakon kot nalogo versko-nravno vzgojo itd. (§ 1.), navaja čl. 1. osnutka:

»da pomaže razvijati ljudsku izobrazbenost, človeštvo, značaj in radnu sposobnost, da joj razvija narodnu i državljansku svijest, da joj dade pobudu za dalje usavršavanje — da širi prosvetu u narodu.«

Ta se dopolnjuje v čl. 46. — ki navaja kot načela pouka:

1. Pouk je vršiti v narodnem duhu;

2. odgajati ljubav napram podedovani grudi;

3. iznositi primere moralnih vrlina naših ljudi, lepoto naših krajev, slavne dneve prošlosti, ljubav napram domovini;

4. upoznati deco z lepimi oblikami narodnega življenja;

5. izvajati pouk po načelih koncentracije pouka;

6. izvajati pouk po načelih delovne šole.

Načrt je postavljen torej na moderna tla. Še preveč se spušča v podrobnosti, s čimer povzroča nevarnost, da pozneje, ko bo razvoj na pedagoškem polju današnja moderna načela prekoračil, naša šola ne bo mogla hoditi paralelno z napredkom.

Vendar je pripomniti sledeče, kar bi po mojem mnenju moralo dobiti izraza v zakonu:

Šola zamore delovati na dvojen način, potem pouka in potem vzgoje.

Potom pouka je navajati učence k razumevanju sveta, navajati jih k samovzgoji.

Z poukom je stremeti k resnici. Vsakokrat je resnica najbližja znanosti. Zato je postaviti šolo na znanstveno podlago.

Šola mora podati možnost za naraven in harmoničen razvoj ne samo duševnih, temveč tudi telesnih sposobnosti učenca.

Vzgoja ima omogočiti gojitev osebnosti, gojitev zdravja, uživanja prirode

je vprašanj, v katerih smo si tudi glede šolske zakonodaje needini in ne moremo glede njih skupno nastopati in videti bodo, da jih je prav malo. Tudi o teh hočemo stvarno razpravljati, da spoznamo medsebojne nazore, pustimo pa vsakomur svobodo, da uveljavlja te svoje nazore potom svojih strank in kulturnih skupin. Vsi pa hočemo skupno zagovarjati in hočemo skupno nastopati za stotine in stotine vprašanj, ki so nam vsem skupna glede interesov stanu in šolstva. Poglejmo samo medškolsko učiteljstvo in profesorje, tudi oni se ne razdvajajo iz teh vzrokov in se ne more reči, da so se odrekli razpravljanju in zastopanju šolskih vprašanj, če tudi so ostali v enotni organizaciji.

Uredništvo.

Intervencija predsedstva UJU za korist učiteljstva.

Predsednik našega Udruženja pri gosp. pomočniku ministrstva prosvete. — Upokožitev učiteljstva z 32 leti in 150/0. — Ravnopravnost poročenih učiteljic. — Za učitelje-begunce. — Zbirka za Jugoslovenski dijaški dom. — Moderndorferjev slučaj. — Pritožba proti premestitvam. — Hrvatski učitelji izven našega Udruženja žele vstopiti v UJU.

Predsednik našega Udruženja je obiskal dne 24. januarja t. l. pomočnika prosvetnega ministra g. Obradovića, mu dostavil nujne zadeve ter se istočasno informiral o sledečih vprašanjih.

Predstavka UJU.

1. Ali je v proračun vnešena odredba, da dobijo učitelji 10% po 32 letih službe, ko stopijo v penzijo.

2. Ali je v proračunu odredba, da se izenačijo prejemki omoženih učiteljic z učitelji.

3. Ali se priznajo službena leta učiteljem-beguncem iz drugih teritorijev.

4. Ali se bo popravila krivica storjena tovarišu Moderndorferju.

5. Ali se bode ugodilo predlogu UJU in odredilo gotov dan, ko bode smelo učiteljstvo zbirati od otrok prispevke za Jugoslovenski dijaški dom UJU.

Odgovor g. pomočnika.

G. pomočnik je pokazal mnogo dobre volje, da ustreže zahtevam UJU. Izjavil je:

1. Že g. ministru je bila izražena želja naj se vnese v finančni zakon odredba, da imajo vsi oni uradniki, ki se jim službena leta štejejo po specialnih zakonih, vstaje 15% v penzijo s tem zakonom, torej naj tudi učiteljem, ki stopijo po 32 službenih letih v pokoj, pripada 15%. Ukazano je referentu g. Kasapiću, da preišče zahtevo in skupno z načelnikom g. Polovinom stilizira določbo za finančni zakon.

2. Kar se tiče učiteljic je težja zadeva, ampak poskušal bo narediti vse, kar je za sedaj mogoče.

3. O priznanju službenih let učiteljem-beguncem, je rekel g. pomočnik, da je bila zadeva pred strokovnim svetom in je predložena strokovni komisiji za tolmačenje zakona.

4. Vprašanje tov. Moderndorferja se je pretresalo delj časa in je konstatirano, da

njegovi prestopki niso tako veliki, da bi moral on radi njih trpeti, ampak stanje, ki je nastalo vsled njegovega pisanja, je tako, da je najbolje, da gre g. Moderndorfer iz Mežice, kjer je z uspehom deloval na prosvetnem polju. G. pomočnik je razložil predsedniku ves razplet, intervencije drugih ministrstev in je na koncu dodal, da je pripravljen tov. Moderndorferju dati boljše mesto, katero on sam želi, samo, da ne zahteva povratka v Mežico.

5. Rečeno je, da se bo pozneje določil dan, ko se bo po vsej Jugoslaviji pobiralo od mladine prispevke za Jugoslovenski dijaški dom.

Intervencija glede premeščanj.

Predsednik UJU je ob koncu zahteval, da se v finančni zakon vnese določba, da imajo učitelji, kaznovani s premestitvijo po izvršeni kazni pravico pritožbe na Državni svet, ker sedaj niti te pravice nimajo. G. pomočnik je vzel to zahtevo na znanje in bode o njej obvestil gosp. prosvetnega ministra.

Hrvatsko učiteljstvo želi vstopiti v UJU.

Nazadnje je vzel g. pomočnik z mize list »Hrvatski učitelj«, pokazal na uvodni članek v istem in izjavil željo, da se v UJU združi vse učiteljstvo, torej tudi ono, zbrano okoli omenjenega lista, ki izraža željo za pristop v UJU, ampak samo pod častnimi pogoji.

Predsednik UJU je nato izjavil, da ga veseli pažnja g. pomočnika za UJU in da gojijo vsi člani UJU iskreno željo, da pristopijo v njihove vrste vsi učitelji, ki so se do sedaj abstinirali. Mi tovarišem ne stavljamo nikakih ponižujočih pogojev za vstop, temveč jih sprejemamo z odprtimi rokami, vrata v UJU so odprta vsakomur, ki želi stanu dobro in vodi stanovsko politiko: znana je pot za vstop in ta pot je polna časti za vse in polna ljubavi za vsakega iskrenega borca stanu.

Splošne vesti.

— Odbor za zakon o narodnih šolah v Nar. skupščini, ki sestoji iz 21 poslancev, je izbran tako, da je v njem 11 učiteljev in tudi bivši prosvetni minister Pribičević. Predsednik in tajnik odbora sta učitelja. V odboru so sledeči učitelji: Jovan Čirković, predsednik; Marko Petrović, tajnik; Kosta Gnjatić, Vasa Franičević, Andra Kujundić, Dušan Marković, Prokopje Šiljak, Dim. O. Popović, Mihajlo Kujundić, Etem Mulabdić in Jovan Jović. Kakor poroča »Narodna Prosveta« je želja tudi novega prosvetnega ministra, da bo zakon čim prej sprejet. Od slovenskih poslancev so v odboru minister dr. Kulovec in dr. Pivko.

— »Narodna Prosveta« prinaša v 10. številki od 6. februarja informativen članek, ki v njem na kratko navaja vsebino uvodnega članka »Stanovske organizacije in politične stranke« iz »Učiteljskega Tovariša«.

Dalje opozarja na listek »Šola bodočnosti in pot k njej«. Koncem članka čestita novim poslancem-učiteljem, ki so izvoljeni v mariborsko oblastno skupščino.

— Novi minister prosvete. Resor ministrstva prosvete v sedanjem Uzunovićevem kabinetu je prevzel g. Velja Vukičević, ki je svoječasno že bil minister prosvete.

— 15 od sto za učitelje z 32 službenimi leti je vnešenih, kakor poročajo listi, v finančni zakon.

— Usoda Višje ped. šole. »Vreme« z dne 3. t. m. prinaša sledečo vest: V finančnem zakonu za leto 1927/28. je člen 104., ki se nanaša na Višje ped. šole in se glasi: V početku šolskega leta 1927/28. se bode ukinil višji tečaj tretjega in četrtega letnika. Tretji letnik se več ne otvori, nego samo četrti. Sedanji slušatelji tretjega letnika končajo četrti letnik v letu 1927/28., s čimer bode ukinitev višjega tečaja kon-

čana. V prvi razred višjih pedagoških šol v letu 1927/28. bodo sprejeti učitelji na podlagi razpisa. Dovoljeval se jim bode za časa študija dveletni dopust, brez pravice na službene prejemke. Finančni odbor je že sprejel proračun in s tem tudi to odredbo o Višjih ped. šolah.

— **Poverjenike Slovenske šolske Matice** iz okrajev: Litija, Konjice, Sevnica, Maribor mesto, in Dolnja Lendava, nujno prosim, da mi čimprej pošljete članske sezname za leto 1926. Knjižice so stavljen, naklade jim pa vsled manj kajočih seznamov ne moremo določiti. Prosim ponovno, pošljite mi sezname z ob ratno pošto! Na članarino počakam lahko do 1. marca. — **Pavel Plesničar**, blagajnik Slov. šol. Matice, Ljubljana, Komenskega ulica 8.

— **Jubilej učiteljskega društva Lužičkih Srbov**, Koncem leta 1926. so proslavljali v Budišinu 40-letnico »Slobodnog udruženja katoličkih učitelja srpske Lužice«. Pred 40 leti 16. septembra 1885. leta, se je zbralo v vasi Hreščicah 7 srbskih učiteljev, ki so sklenili ustanoviti srbsko učiteljsko društvo. V začetku so sodelovali katoliški in evangeljski učitelji, a zadnji, razen malih izjem, niso pristopili k društvu, ki se je moralo nato omejiti le na katoličane. Ustanovljeno je bilo: »Katoliško učiteljsko udruženje v kraljevini Saški«, ki je imelo svoj prvi občni zbor 19. novembra 1890. leta. Na jubilejnem sestanku je podal učitelj Ševček lep pregled društvenega delovanja vseh 40 let.

— **G. inž. Lupša**, znani raziskovalec južno-azijskih pokrajin, mi je obljubil, da pride proti zmerni odškodnini predavati je seniški mladini o svojih doživljajih. Škoda bi bila, da je samo jeseniška mladež tako srečna, da posluša taka predavanja. Zato naj tudi druge šole povabijo g. inženirja v mladinski krog, tako, da bo imenovani pravil turneje po Gorenjski. Pooblaščen sem, da sprejemam povabila, nakar jih predložim g. inž. Lupši, ki bi svoja predavanja v kratkem pričel izvrševati. Skioptikon za projiciranje slik je na razpolago v Radovljici. Odškodnina zelo zmerna. Prosim za odziv. — **Pibrovec**, Jesenice.

— **Člani okrajnega učiteljskega društva za srez Litija** se naprošajo, da pošljejo pristopne izjave najkasneje do 20. februarja t. l. upravitelstvu šole v Litiji in nakažejo članarino za mesec januar in februar društvenemu blagajniku g. Rostoharju v Litiji. Kdor ne pošlje do 20. t. m. izjave, se črta v imeniku in se mu ukine pošiljanje listov.

Tajnica.

— **Družabni sestanek ljubljanskega učiteljskega društva** se je vršil 5. svečana 1927. Ob do ločeni uri se je zbralo v restavraciji »Ljubljanskega dvora« okrog 80 tovarišev in tovarišic. Razvila se je prav priprosta in animirana zabava. Ad hoc sestavljeni kvartet nas je presenetil s svojimi umetnimi in narodnimi pesmicami. S kratko napitnico se je zahvalil za zaupanje, ki mu ga je izkazalo ljubljansko učiteljsko društvo. Mlade tovarišice so pa nabrale s svojim zabavnim nastopom 262 Din za Učit. konvikt. Pozdravljamo take sestanke, ker so prepotrebni v svrhu medsebojnega spoznavanja in utrditve stanovske edinosti.

— **Potovanje učiteljskega društva v Prago in Varšavo**. Na eni zadnjih sej izvršnega odbora UJU v Beogradu je bilo sklenjeno, da se priredi v aprilu učiteljska ekskurzija po Češkem in Poljskem. Delegati izvršnega odbora so se že javili tozadevno pri češkem in poljskem poslaniku, kjer so bili zelo ljubizno sprejeti. Oba poslanika sta obljubila iti izvršnemu odboru tozadevno na roko. Na tej ekskurziji naj bi se tudi vodila pogajanja o ustanovitvi »Unije slovanskih učiteljskih društev«. To idejo so prvi začeli propagirati Poljaki in predlagali že dvakrat konferenco slovanskih učiteljev v Beogradu; sedaj pa bo ta ideja morda vendarle realizirana. Podrobnosti o ekskurziji bodo javljene pozneje.

— **Na obnem zboru ljubljanskega učiteljskega društva** dne 5. februarja 1927 je bil sprejet predlog tov. Repovža, da se ustanovi v Ljubljani učiteljski zbor, ki bo nastopal le ob družabnih veseljih in žalostnih prilikah. Pozivamo tovarišice pevke in tovariše pevce, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri tem zboru, da se javijo na naslov: **Mirko Dermelj**, učitelj na Gluhonemnici v Ljubljani.

— **Srednja vinarska in sadjarska šola v Mariboru** sprejme 15. marca 1927 praktične (vaje) za enoletno praktično šolo. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola, telesna sposobnost. Sprejemajo se kmetski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktičanti dobivajo stanovanje in hrano v zavodu brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1927/28. kot redni učenci kakor tudi pri podelitvi brezplačnih mest za redne učence v slučaju ubožnosti. Bivši praktičanti so potem navadno najboljši redni učenci. Lastnoročno, na celo polo pisane in kolkovane prošnje (kolek 5 + 20 = 25 dinarjev) za sprejem praktikanov je pošiljati direktiji srednje vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 1. marca 1927 s sledečimi prilozami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. spričevalo o navedenosti, v slučaju ubožnosti na tudi 5. premoženjski izkaz ali spričevalo ubožnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno, še potrebna pojasnila daje direktija. Drugi listi se naprošajo za ponatis tega razpisa.

Direktor Andrej Žmavc.

— **Zrebanje števil III. književne tobole Jugoslovenske Matice** je, kakor smo že ponovno poročali, preloženo in se vrši neprekinjeno po sledečem redu: 4. in 11. marca za ambe, 18. marca za terne, 25. marca in 1. aprila za terne in kvaterne, 8. aprila za kvaterne in činkvine, 15. aprila za činkvine in 22. aprila za tombole. Tombolske tablice se do 2. marca t. l. prodajajo pri vseh šolah in vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji.

— **Povišice**, Izvršni odbor UJU bo g. prosvetnemu ministru oddal postavko, naj se izplačujejo povišice od dneva zaploditve in ne od dneva, ko je podpisan ukaz, kakor sta v zadnjem času nepovoljno rešila to zadevo Državni svet in Glavna kontrola.

III. Zabavni večer „Grafike“ na pustno soboto v Kazini

— **Vaša dobra znanka** iz predvojnih časov je ržena kava. Danes jo dobite v vsaki trgovini. ŽIKA ji je ime.

— **Zdravstveni nasvet**. Če Vam je zdravnik prepovedal kavo, pijte ŽIKO! Žika, pripravljena z dobrim mlekom, nadomesti najfinejšo pravo kavo.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

— **e Nadzorniki niso v »Edinstvu«**. Iz seznama poverjeništa UJU — Ljubljana je bilo črtanih le troje nadzornikov, ostali so še vsi člani Udruženja Jugoslovenskega učiteljskega. Nasprotniki stanovske enotnosti in sloge se torej s tem samo hvalijo in hočejo delati reklamo. Seveda je tako izrabljanje vse obsodbe vredno.

— **e »Konkretna dejstva in stvarne pridobitve«** bi radi videli naši prijatelji okrog »Edinstva« zdaj po enoletnem delovanju zastopnikov nove stanovske politike. Takih dejstev ni lahko navesti tako, da bi jih umeli celo ljudje, ki vse negirajo že a priori. Zato je škoda izgubljati besedi. Morda bodo ti naši prijatelji umeli vsaj to, da so se vsi na tistih mestih, kjer so bili lani ob tem času in da bi bil marsikateri izmed njih danes drugje, ko bi se ga ne bilo štčilo. To je eno. Druga pridobitev je pa to, da so vsi računi točno poravnani — seveda tisti, ki datirajo iz »nove vlad« — dasi se ni članarina zvišala niti za paro. Tretja pridobitev — pa bolj žalostna, to je res — je ta, da imamo šele sedaj jasno sliko, kako je gospodarsko stanje iz prejšnje dobe. So pa še druge pridobitve, o katerih še izpregovorimo.

— **e Kjer ni ideje, tam ni osebnost**. To se opazi tudi v zadnji številki »Edinstva«. Tov. Dimnika imenuje samo 13-krat (li ni to nesrečna številka?), tov. Mencina pa 12-krat. In to je še ena izmed bolj usmerjenih števil proti prejšnjim. Same osebnosti!

— **e »Če pojde tako dalje, bomo ugnili v smih tožbah«**, jadicuje zadnje »Edinstvo«. To pač res ni razveseljiva perspektiva za bodočnost lista, ki se je komaj rodil. Dovelj žalostno, da se tovariši spozabljajo in poslužujejo takih sredstev, ki jih mora sodišče prijeti kot kaznjiva.

Učiteljski pravnik.

— **§ 100% položajna plača II./5. skupine**. V 10. številki »Učit. Tovarisa« je bila objavljena na 2. strani zelo važna razsodba Državnega sveta Br. 26.855 od 25. avgusta 1926, ki določa, da traja začasna učiteljska služba do položenega usposobljenostnega izpita in da pripada 100% položajna plača II./5. skupine od dneva, ko je bila učitelj(ica) priznana stalnost, kar je tudi v skladu s čl. 44. urad. zakona. — Ministrstvo prosvete je izdalo z ozirom na gornjo razsodbo Državnega sveta odlok, s katerim je uspostavilo rešenja s 100% položajno plačo, če je imel učitelj na dan razvrstitve (1. septembra 1923) usposobljenostni izpit, a ne še 3 let službe. Po razglasitvi razsodbe Državnega sveta je pričelo priznavati ministrstvo prosvete stalnost in obenem polno II./5. skupino z dnevom po položenem praktičnem izpitu. V letu 1925. in 1926. so morali tovariši(ice) zaposliti po 3 letih zač. službe najprej za stalnost in šele ko jim je bila ta priznana, za priznanje II./4. skupine položajne plače. Ker se je postavila Glavna kontrola in pozneje tudi Državni svet na stališče, da pripada položajna plača višje skupine v smislu čl. 106. urad. zak. od dneva podpisa odloka in ne od dneva dospelosti, kar bi pa bilo edino pravilno, je moral marsikateri tovariš(ica) vrniti včasih ogromne preužitke, ki jih je prejel na višji skupini II./4. za čas od dospelosti do podpisa odloka in je v tem času užival le 60% položajno plačo II./5. skupine. Prizadetim tovarišem (cam) svetujemo, naj zaprosijo naknadno na podlagi čl. 44. urad. zakona za priznanje 100% položajne plače od dneva priznanja stalnosti. Prošnji je priklopiti overovljen prepis uverjenja o priznani stalnosti. Z ozirom na čl. 44. urad. zakona je prošnja v smislu čl. 128. urad. zakona koleka prosta.

— **§ Kolekovanje prošenj za položajne plače**. V zadnjem »Učit. Tovarisu« navede na okrožnica S. br. 4059/3 od 19. novembra 1926 se nanaša na ljubljansko oblast. Štev. tozadevnega razpisa za mariborsko oblast nam ni znana.

Učiteljski pevski zbor.

— **pev. Pevski zbor učiteljskega UJU v Ljubljani**. Veliki župan ljubljanske oblasti se je odločil z dne 24. januarja 1927 U. br. 1605, potrdil pravila pevskega zbora, zato se je vršil dne 2. februarja 1927 ob priliki pevskega tečaja ustanovni občni zbor. Pevski zbor je bil do sedaj integralen del Društva učit. glasbe. S tem dnem pa se je spozna razumno z omenjenim društvom osamosvojil. V odbor so bili izvoljeni: prof. Marko Bajuk za predsednika, tov. Vilko Jurko za podpredsednika, v odbor pa: tov. Sežun Andro, Dermelj Mirko, Zupanič Drago, tovarišici Nina Deklevova, Zora Rakova, tov. Grčar Tit, Knez Rudolf, Cander Dacarin, Jovan Maks, Primožič Ivan. Kot namestnici pa tovarišici: Ivana Klemenčičeva in Štefanija Šubertova. — Zbor bo priredil v kratkem nekaj koncertov po deželi, v jeseni pa velik vokalni koncert v Ljubljani.

— **pev. Ljubljansko učiteljsko društvo** je na svojem zborovanju dne 5. februarja 1927 enoglasno sklenilo, da pristopijo kot ustanovnik Pevskega zbora učit. UJU Ljubljana z enkratnim zneskom 500 Din. Vsi člani pristopijo kot podporniki z mesečnim prispevkom 1 Din, začeti od 1. jan. 1927. Tovariši pevci in tovarišice pevke vstopijo v zbor. (Prijava sprejema Mirko Dermelj,

učitelj na Gluhonemnici v Ljubljani do 20. t. m.). Odbor se članstvu za naklonjenost prav iskreno zahvaljuje. Naj bi našli idealni sklepi odmev po vsej Sloveniji in zboru omogočili in olajšali vzvišeno stremenje, pri katerem ga hipno ovira le finančna stran.

Odbor.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani**. V mesecu januarju sem prejel sledeča darila odnosno članarino: **Vladimir Požar** iz Radeč 10 Din, **Josip in Justina Trobiš** iz Bučke 22 Din, **Hans Loser** iz Grčaric 10 Din, **Josip Sigmund** iz Starega brega 10 Din, učiteljsvo deške osn. šole **Trbovlje-Vode** 178 Din, **Štefanija Sojer**, Fara vas pri Kočevju 10 Din, učiteljsvo na **Uncu** 160 Din, učiteljsvo v **Komendi** 50 Din, učiteljsvo na **Vinici** 50 Din, **Slavko Šarabon**, Sv. Ana nad Tržičem 10 Din, učiteljsvo I. deške osnovne šole v **Ljubljani** 10230 Din, **neimenovani** 1000 Din, **Fran Ločnikar**, Turjak 10 Din, **Josip Kobal** iz Ljubljane 20 Din najdenine, **Mirko Pretnar**, sreski šolski referent v Ljubljani, podaril delež Učit. tiskarne z dividendo 33 Din 75 p, skupaj 1676 Din 5 p. — **Josip Kobal**, blagajnik.

Naša društvena zborovanja.

Ustanovitev dveh novih sreskih društev UJU: za Šmarje-Rogatec in Radovljico.

— **Brežiško-sevniško društvo v taboru deklarške stanovske politike**. — **Od dne do dne se bolj kaže neuspeh umetnega razdiranja stanovske sloge in edinstva in propada nakana napraviti čimvečjo zmedo v naših stanovskih vrstah, da bi s tem preprečili uspešno delo poverjeništa.**

Vabila

— **Belokranjsko učiteljsko društvo** zboruje dne 19. februarja 1927 ob 13. uri v Metliki. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika, 2. Predavanje: Vaspitanje značaj »Gorskoga vjenaca«, poroč. tov. Živojinovič, 3. Društveni proračun, 4. Poročilo predsednika, 5. Ustanovitev prosvetnega odseka, 6. Slučajnosti. Kdor želi kosila, naj se javi pri tov. upravitelju v Metliki K. Barletu.

Odbor.

— **Učiteljski krožek za višnjegorski sodni okraj**. Svoje prvo zborovanje bomo imeli v sredo 16. februarja ob pol 10. uri v Stični. Dnevni red: 1. Pomen krožka in naš program, 2. Vaznost zgodovinskega pouka z ozirom na važni pomen zgodovine. Predavanje tov. ravnatelja Merviča iz Ribnice, 3. Slučajnosti. — Udeležimo se prvega sestanka vsi do zadnjega! Pevci in pevke, prisnite pesmarice s seboj! — S.

Poročila:

— **Občni zbor brežiško-sevniškega učiteljskega društva** se je vršil dne 5. februarja 1927 ob 10. uri v Brežicah. Navzočih je bilo 64 članov in članic.

Občni zbor je otvoril preds. namestnik V. adnjal s kratkim nagovorom. Pozdravil je zastopnike poverjeništa tov. Skušlja, člana ožjega sosveta Plavšaka in urednika Dimnika, predsednika krškega društva UJU tov. Vaniča. Kot gost je prisostvoval tudi tov. Černač iz krškega okraja.

Predsednik naznani, da je odstopil dosedanji predsednik tov. Voglar, zato vodi on zborovanje. Ker je bil pa navzoč, ga prosi, naj obravnava on dopise, ki so došli še pod njegovim predsedstvom.

Dopisi: 1. Dopis poverjeništa UJU zaradi reklamacij listov, da naj društva pošljejo članske sezname in sproti javijo vse izpremembe vsak mesec.

2. Dopis pov. UJU zaradi revizije, da delo počasi napreduje, ker se vodi natančno in hočejo revizorji vestno in točno, brez vsakih dvomov izvršiti delo. Tov. Čopič zahteva, da se poda revizijsko poročilo iz seje širjega sosveta. Predsednik ne ugodil želji.

3. Dopis pov. UJU zaradi nezasedenih učnih mest in učit. na razpoloženju.

4. Dopis pov. UJU v zadevi poseta članov ožjega sosveta pri društvenih zborovanjih. Članstvo dobi potom teh lahko najtočnejša pojasnila.

5. Dopis pov. UJU glede Zveze državnih nameščencev, da naj stavijo društva znesek za Zvezo v proračun in naj prično pobirati po 120 Din mesečno za Zvezo že s 1. januarjem t. l. naprej. — Interpelira tov. Zupan, da je društvo pri krajevnem društvu državnih nameščencev, ki se je obrnilo s posebnim dopisom na Zvezo, a ni odgovora. Tov. Dimnik pojasni, da so društva po pravilih le potom pov. UJU lahko člani Zveze, glede odgovora bo pa interpeliral tov. Skušlj, ki je zastopnik pov. v Zvezi.

6. Dopis »Dobrim srcem!«, ki ga tov. Voglar priporoča, komur sredstva dopuščajjo.

7. Dopis pov. UJU v zadevi projekta šolskega zakona. Tov. Dimnik pojasni, da je zadeva še vedno aktualna in celo ruje, na, ker se dela na projektu tudi s strani poslancev.

8. Dopis nadzornika tov. Drnovška, da naj članstvo prilaga znamke, kadar želi odgovora na privatna pisma, ker ta preveč obremenjujejo poedince pri obili korespondenci.

9. Dopis tov. Elize Kukovčeve, ki je bila neosnovano žaljena, ko je prišla

na zadnje zborovanje kot gost predavati. (Isto se je dogodilo sedaj članom ožjega sosveta, kar si pač dotičniki ne morejo šteti v čast. Pa bodi pozabljeno!)

10. Dopisa pov. UJU glede pevskega zbora predsednik ni imel pri roki.

Tajniško poročilo je bilo dokaj kratko. Blagajniško poročilo je podal tovariš Voglar. Po pregledu računov je bil sprejet absolutorij.

Naš sedanji položaj. Predsednik V. adnjal prečita »Okrožnico obveznic«, ki je krožila med članstvom društva in je propagirala izstop iz UJU.

Obžalovati je, da se je hotelo na članstvo vplivati z gotovimi podpisi oseb, katere stoje uradnim osebam blizu in se je podpis teh oseb na okrožnici podčrtavalo. Vendar tudi to ni zaleglo in so večinoma oni, ki so okrožnico podpisali, ostali doma. Prav so imeli, da so na ta način pokazali, da se ne dajo terorizirati. Sedaj je teror strit in jim je prosta pot nazaj, ker so bile ovržene vse trditve iz »Okrožnice-obveznice« kot neosnovane.

Struja »edinašev« se je na to točko dnevnega reda skrbno pripravljala. Vsi podpisani so se morali obvezati, da pristopijo k organizaciji »Edinstvo«. Edinaši pa so se bali navzočnosti zastopnikov poverjeništa, zato so z dopisno obvestili pov., da navzočnost zastopnikov ne more ničesar več izpremeniti — **prestop društva v »Edinstvo«** je že sklenjena stvar. Bala so se resnice, ki bi jo iznesli zastopniki poverjeništa in obektivne sodbe članstva.

Vsled neparlamentarnega postopanja je prišlo do burnih scen, ker priglasenim niso pustili do besede. Celotno pov. Skušlje se ni dovolilo govoriti, da bi branil neosnovane očitke proti njegovi osebi. Na splošno ogorčenje so bil edinaši prisiljeni popustiti. Iz bojazni, da bi katerega od podpisanih pod težo dokazov ne izgubili, so se odstranili iz zborovalne dvorane. Izmed 64 navzočih jih je odšlo 24, pozneje so se vrnili v dvorano štirje, tako da je ostalo v dvorani še 44 članov in članic.

Zborovanje se je sedaj nadaljevalo v praznem tovarištvu.

Za predsednika je bil na predlog tov. Čopiča soglasno izvoljen pover. tovariš Skušlj, za zapisničarja pa tov. Reichsmann. Tov. predsednik konstatira, da so se kršila pravila — vršil se je teror nad drugimi. Za tem nas opozarja na referat tov. V. adnjal, ki podtika deklaracijo komunistične ideje. Najprej so se posluževali nasprotniki nacionalnega momenta, za tem naprednjaštva, potem svobodomiselnosti, in ko to ni več vleklo, so se začeli h komunizmu. A tudi to bomo znali odbiti.

Dokazali bomo, da smo v resnici napredni in svobodoljubni, da ljubimo našo ujedinjeno domovino nad vse in smo mi širitelji pravega edinstva. V dobrobit te ujedinjene domovine je morala priti celjska deklaracija, ki nas popelje po poti zakonitosti, poštenja in bratske ljubezni k resničnemu ujedinenju vsega našega stanu.

Tov. Čopič naglašajo podlost podtika nja komunizma, posebno še, ako se ve, kakšne posledice ima lahko tako sumničanje za državnega uradnika. Višek podlosti je, ako se komunizem in antidržavnost podtika srbskemu učiteljsstvu, ki je s svojo albansko Golgato pokazalo svoje iskreno svobodoljublje in ljubezen do naroda. Naglašajo, da je na Hrvaškem vseobči pokret za ujedinenje učiteljskih vrst, med tem ko se pri nas skuša z vsemi silami in sredstvi razdirati.

Nadalje zavrača tov. Dimnik očitke in trditve, ki jih iznašajo novi smeri nasprotni tovariši. Padali so predsodki in

vstajalo je spoznanje, kako slabih argumentov se poslužujejo nasprotniki stanovske sloge in edinstva. Da uživamo zaupanje in ugled tudi v Beogradu, dokazuje to, da so v načrt pravih skladov dobesedno sprejeli od pov. Ljubljana predlagano besedilo o smotru in sredstvih organizacije, popolnoma v duhu deklaracije in nova pravila bodo ovrgla tudi vse očitke nasprotnikov enotne stanovske organizacije kot neosnovane.

Zanimivo je bilo poročilo tov. Plavšaka o seji širšega sosveta pov. Ljubljana v Celju dne 2. februarja t. l. Pred tem poročilom pa je poverjenik proglasil to zadevo za tajno.

Soglasno se je sprejela od tov. Čopiča predlagana resolucija, ki se glasi: »Učiteljsko brežiško-sevniškega sreza, zbrano na svojem običnem zboru dne 5. februarja t. l. v Brežicah, vzame poročilo o gospodarskem stanju UJU pov. Ljubljana, podano po tov. Plavšaku z obsojanjem na znanje, ker se v letih 1923., 1924. in 1925. od bivšega poverjenišva nikdar ni podalo članstvu pravega stanja, temveč se ga je hotelo celo v zadnjem času zavajati s fiktivnimi podatki. Pridružujemo se meram, ki jih je zavzel širši sosvet pov. UJU Ljubljana z dne 2. februarja t. l. v Celju.«

Jako simpatično se je sprejelo poročilo tov. Skulja in Dimnika o zaščiti učiteljskih pravic v slučaju Moderndorferjevega v petih nadzornikov, da se vsaka premeščanja, odnosno odstavitve izvrše samo po dokazanih krivicah. Tu je ideja deklaracije pokazala svojo moč, ko je branila z isto vneto svoje nasprotnike in pristaše.

Številni pritrjevalni medklici, živahno aplavdiranje in izredna razpoloženost vseh navzočih, je dokaz, da so nam vsi govorniki govorili iz srca, da so nam povedali, kar nam je že dolgo ležalo na duši. Otrlesi smo se dvomom in prerojeni hočemo na novo delo.

V odbor so bili soglasno izvoljeni tovarišci: Jakopc, Kokot, Ferluga, Gomilškova, Gajšek; nam.: Radejeva, Arnskova in Bohinčeva; nadz.: tov. Hofbek in Peterlin; razsod.: tov. Bohine, Jereb in Reichman; pevovodja: tov. Bernetič Franc.

K sklepu nas tov. preds. Skulj opominja k složenemu tovariškemu delu v dobrobit nas vseh, da imejmo vedno v vidu našo celokupno domovino in narod, da postanejo naše vrste čim gostejše, da z ljubeznijo pridobivamo vse, ki so nas mogoče iz trenutnih nesporazumljenj zapustili.

Vsem gostom, posebno še tov. Skulju in Dimniku, se je tov. Čopič v imenu vseh navzočih zahvalil za iskreno tovarištvo, ki sta ga pokazala v vseh njihovih nastopih in besedah.

+ Sresko društvo UJU za šmarsko-rogaskega okraj je imelo ustanovni občni zbor dne 1. februarja 1927 ob 10. uri v Rogatecu v prostorih osnovne šole.

Navzočih je bilo 25 (pristopivših 29).

Nagovor sklicatelja: Sklicatelj oriše na kratko potek deklaracijskega gibanja v šmarsko-rogaskem učiteljskem društvu, nato pa razpravlja o pomenu deklaracije za stanovsko organizacijo.

Odobritev pravil: Nato so se odobrila in sprejela pravila, ki se predlože sreskemu poglavarstvu.

Kot članarino se je sklenilo pobirati za poverjenišvo mesečni prispevek à 12.20 Din, (in sicer 4.50 Din za »Učit. Tov.«, 4 Din za »Popotnika«, 0.50 Din za poverjenišvo, 1 Din za osrednjo upravo UJU, 1 Din za stanovski naraščaj in 1.20 Din za »Zvezo državnih nameštencev« ter 1.8 Din za sresko društvo, torej skupno mesečno 14 Din, plačujoče v šolskih mesecih od septembra do junija. Učiteljske poročene z državnimi uradniki ne plačujejo prispevka za »Učit. Tov.« in »Popotnika«.

Volitev. Nato je bil po čl. 13. in 16. pravil izvoljen sledeči odbor in pregledovalci računov: Predsednik Jos. Cencič, šol. upravitelj v Rogatecu; predsednikov namestnik Alojzij Pucelj, šol. uprav. na Sladki gori; tajnica Eliza Kukovec, učiteljica v Stoprcih; tajnice namestnica Tilka Lecker, učiteljica v St. Vidu pri Grobelnem; blagajničarka Cilka Cvetko, učiteljica v Rogatecu; blagajničarke namestnica Jakobina Peycha, učiteljica v Loku pri Žusmu; odbornik Miroslav Koželj, učitelj v Zetaleh; odbornika namestnik Ljudevit Komar, učitelj v Ponikvah; pregledovalca računov Slavko Črnigoi, šol. uprav. v Stoprcih in Franja Vošnjak, učiteljica v Ponikvi.

Predavanje. Nato je referiral tov. Andr. Skulj o temi »Novi učni načrti« in »Kmetijski pouk v zvezi s poznavanjem prirode«.

Sprejeti so bili sledeči predlogi:

1. Vsak član, ki pristopi, mora podpisati takoj pristopno izjavo.

2. Na podlagi teh pristopnih izjav se sestavi članski imenik po tiskovinah, ki jih je poslalo Poverjenišvo UJU — Ljubljana.

3. Določijo se zaupniki na posameznih šolah, ki bodo pobirali članarino in nabirali člane, in sicer: St. Vid — Zidar, Ponikva — Komar, Sladka gora — Pucelj, Rogatec — Cvetko, Stoprci — Črnigoi, Zetale — Kodela, Loka in Žusem — Peycha, Lemberg — Zidar.

Končno podasta poverjenik Andrej Skulj in član občnega sosveta Anton Hren sliko o gospodarstvu UJU pov. Ljubljana, nakar se zaključijo zborovanje.

Tajnica: El. Kukovec. Preds.: J. Čencič.

— Ustanovni občni zbor okrajnega učiteljskega društva UJU za Radovljico na Jesenicah, na osnovni šoli se je vršil dne 28. januarja 1927 ob 10. uri.

Zbor je otvoril poverjenik Andrej Skulj, ki je povdaril, zakaj se je ustanovilo novo učiteljsko društvo UJU za radovljiški okraj. Ker je prejšnje društvo po svojem odboru kršilo pravila ter ni čutilo potrebe, da bi svoje članstvo pravočasno obvestilo po dnevnem redu o tako važni zadevi kakor je izstop društva iz UJU pov. Ljubljana ter na ta način proti pravilom izglasovalo izstop društva iz UJU in pov. Ljubljana. Ker pa je kljub temu mnogo članov bivšega društva, ki se ne strinja s sklepom odbora in njihovimi smernicami, se je članstvo dogovorilo skupno s poverjenišvom o potrebnih ukrepih.

Razložil je namen deklaracije in povdaril kvarne posledice zadnjih let s strani političnih režimov na pravne pravice učitelstva, dotaknil se je vprašanja idejne smeri in gospodarskega stanja. Na koncu je pozval članstvo k vztrajnemu delu sebi v korist.

Za predsednika občnega zbora je bil z vzklikom izvoljen tov. Mrovlje, ki je prebral pravila, člen za členom, ki so se enoglasno sprejela. Za zapisnikarja je bil izvoljen tov. Hudec.

Članarina se je določila na 140 Din letno, ki naj se plačuje v 10 mesečnih obrokih in ki naj se pobira po določenih članih na vsaki šoli. Članstvo plačuje mesečno 1.20 Din kot prispevek za »Uradniško zvezo javnih nameštencev«.

Sprejemanje novih članov se je izvršilo in ob koncu je bilo vseh vpisanih članov 63, od katerih je bilo 42 navzočih.

Predavanje tov. Zupančiča je odpadlo, ker je bil tov. brzojavno pozvan k nujni zadevi v Ljubljano.

Izvršile so se volitve v začasni odbor do končnega potrdila pravil. Volitve so se vršile z vzklikom. Izid je sledeč: Predsednik Stanislav Žagar; podpredsednik tov. Mrovlje Slavko, tajnik tov. Zupančič Franc, blagajničarka tov. Pibrovčeva, odborniki: tov. Hudec Drago, tov. Wider, tov. Razinger; namestniki: namestnik tajnika tov. Wider, namestnik blagajnika tov. Hafner, namestnica 1. odbor, tov. Zirovnik Minka, namest. 2. odbor, tov. Napokoj, namestnik 3. odbor, tov. Černut.

Po izvršenih volitvah je govoril tovariš Lapajne o razmerah v bivšem poverjeništvu in o gospodarskem stanju bivšega poverjenišva. Po podanih pojasnilih je članstvo dobilo jasno sliko, čemu se trosijo gesla o državnem in narodnem edinstvu in tako imenovanem narodnjstvu ter naprednosti, ki jo imajo nekateri kar na debelo v zakupu in ki hočejo ločiti učiteljsvo in državljanje v dva tabora, v skupino državnostvornih in nedržavnostvornih. Stanovsko edinstvo pa pojmiyo tako, da hoče šestina članstva na podlagi »demokracije« načel prisiliti pet šestin članstva, da se uda njihovim sklepom in zahtevam, čeprav je današnja večina na postaven način volila svoje zastopnike. Saj jasno govore številke, na kateri strani je pravica in pravilna smer, izmed 32 okrajnih slovenskih učiteljskih društev jih je za nove stanovske smernice 30, menda dovolj velika večina, da lahko trdi, da je večina slovenskega učiteljsva za njo.

Pojasnil je tudi zadevo o zastopanju radovljiškega društva in izjavil, da je očitke tov. Schiffererja neutemeljeni, ker so bili zastopniki radovljiškega društva pravočasno pozvani na sestanek v Podbrezje, a se iste ga nobeden ni udeležil od zastopnikov radovljiškega društva.

Ob koncu je izjavil, da so pač pripravljene odstopiti od poverjenih jim mest, a šele takrat, ko jim članstvo dokaže nečestna dejanja in jih resnična večina odstavi.

Za tov. Lapajnetom je govoril tovariš Dimnik, ki je pojasnil neutemeljenost trditve, ki so jo trdili protideklaraši, da je bil »Učit. Tovarisk« v boju za deklaracijo odprt le deklaracijskim dopisnikom. Z dokazi iz »Učit. Tov.« samega in na poslanih dopisih je ovrgel vse te trditve. Ovrgel je tudi trditve glede njegovih stremeljenj na mesto oblasti nadzornika in drugo, kar pač najbolj jasno pričajo njegove javne izjave v listu in dejstvo ter dejansko stanje, iz katerega je jasno videti, da ni delal nikdar iz osebnih ambicij. Nato je govoril o odgovornosti bivših članov občnega sosveta v gospodarskih vprašanjih in izjavil, da je bilo pod prejšnjim poverjeništvom težko priti do pravega stanja kljub večkratnemu prizadevanju. Sklicuje se na sejo občnega sosveta in sejo širšega sosveta 10. januarja 1926. Do celjske skupščine ni bilo mogoče stanja ugotoviti, ker se je ovrnil upogled in se je odrekalo ožjemu sosvetu pravico do revizije po svojih zaupnikih. Ovrgel je tudi druga predbacivanja, ki so se iznesla v javnost ter gesla, s katerimi se agitira med učiteljstvom.

Predsednik se je zahvalil vsem govornikom za obširna poročila in pozval članstvo, naj odkritosrečno in tovariško deluje sebi v korist, ker čakajo nas še veliki boji za stalnost vsega uradništva, za naše že uzakonjene pravice in za povzdigo duševne izobrazbe našega članstva.

Nazadnje je še govoril tov. poverjenik Skulj in pozval vse članstvo k skupni složnosti in vztrajnosti do končne zmage.

Sklep: Po 26 letih imamo v našem okrajnem društvu zopet večerjane tovariše in tovarišice bivše Slomškove zveze. Čemu naj

bi nas ločila politična gesla, ko smo vendar vsi tovariši enega stanu, sinovi enega naroda in države? Saj izven društva je vsakemu dano, da prosto in svobodno izraža svoje politično in versko prepričanje in čuvstva članstvu in tovarišem v korist in s tem deluje najbolj za državno in narodno edinstvo brez pečata na čelu in zastavice na klobuku — parad in besedičenja je menda vsakemu dovolj — zdaj pač rabimo pred vsem poštenega, značajnega in stvarnega dela in s tem pride vse.

Oni tovariši pa, ki iz kakršnihkoli vzrokov niso še pristopili v naše društvo, naj to store in prepričani naj bodo, da jih mi ne bomo okrnjevali na njihovem svobodnem mišljenju. Če jim mi dajemo svojo pomoč in krepimo njih silo, so tudi oni dolžni skrbeti za blagostanje našega stanu in duševno prostost, ker le na ta način vzgojimo značaje. Vsak tovarisk pa je dolžan po svojem pravem čutu, da štiti vselej in povsod in če treba tudi proti svoji lastni strani ki svoj stan in tovariše. Ne maramo več »Cankarjevih hlapcev«, pa tudi ne »Jernej« , še manj pa »Jurčičevega Zmrzneta«, da bi repil za ostalo družbo. Za pošteno delo hočemo pošten kos kruha, a ne beraških milosti. V svobodni državi morajo biti le svobodni državljani in ne »podložniki«.

+ Kamniško učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 20. decembra 1926 ob 10. uri v šolskem sropju v Kamniku. Pred začetkom običajnega dnevnega reda je bil g. sreski referent v pok. Matko Kante odlikovan z redom sv. Save 4. razreda. Po dokončanem odlikovanju in pred otvoritvijo občnega zbora je dal tov. predsednik Tomo Petrovec besedo bivšemu predsedniku podružnice Slomškove zveze za kamniški okraj tov. Trpinu, ki je izjavil, da je podružnica Slomškove zveze za kamniški okraj likvidirala. Njeni člani so javili svoj pristop k UJU.

V svojem pozdravnem nagovoru je omenil tov. Petrovec, da si šteje v dolžnost pozdraviti tov. Skulja, poverjenika UJU in tov. Štruklja iz Ljubljane. Izjava, ki jo je podal tov. Trpin, je radosten znak, da je učiteljsvo premostilo prepada, ki je zijal celih 26 let in našlo pot k složenemu delovanju. Pozdravlja prav posebno člane bivše Slomškove zveze, ki bodo našli v naših vrstah povsod tovarišev in odprta srca, kar pričakuje tudi od njih. Nadalje je omenil tovariš predsednik, da je znano, da se ustanavlja Slomškova družba. Ker je v vrstah našega članstva vzrastel dvom, da ne bi imela ta družba kvarnega vpliva, je odbor kamniškega učiteljskega društva sestavil v tem smislu spomenico, ki jo je predložil UJU v Ljubljani. Nato je prebral tov. predsednik odgovor UJU v Ljubljani na spomenico. Ob enem je prosil, naj se zadeva ne jemlje kot afont proti novostopivšim članom. Treba pa si je biti na jasnem v vseh točkah.

V debato je posegel predvsem tov. Arrigler, ki je mnenja, da ni neobhodno potrebnost ustanovljati poleg stanovske organizacije še kulturno organizacijo, ki nas loči po političnem prepričanju, ker to lahko izrabljajo razne politične in režimske stranke ter omalovažujejo našo organizacijo.

Poverjenik tov. Skulj poda stvarna pojasnila. Deklaracija je odprla pot k združitvi, pušča pa prosto pot kulturnega in političnega udejstvovanja. Članom je zajamčena najširša svoboda. Stranpotov ne pozna. Nastopili bomo proti vsakomur, ki bi se vmešaval v njeno delovanje.

Tov. Štrukelj pravi, da smo si edini v šolskih in stanovskih vprašanjih. Ustanavljajoča se Slomškova družba nima drugega namena nego gojiti pedagoško vedo na krščanskih načelih. Je proti političnim klubom.

Tov. Arrigler meni, da bodo politiki skušali izrabljati tudi kulturne organizacije. Tov. Štrukelj povdarja, da mora nevarnost izrabljanja odbiti učiteljsvo samo, ako se dovolj zaveda svojega visokega poslanstva.

Tov. Stenovec je mnenja, naj ne bo naša organizacija samo stanovska, ampak tudi kulturna.

Tov. Trpin pozdravlja deklaracijo, ki je vrgla med nas duha svobode in demokracije. V njej vidi bližati se močno učiteljsko falango, polno samozvesti in moči za ustvarjanje novih socialnih vrlin.

Po govoru tov. Tomana, ki se strinja s stališčem tov. Arriglerja, povzame besedo tov. poverjenik, ki apelira na skupnost in

slogo. Bodimo učitelji in zavedajmo se tega vedno in povsod! Vrzimo raz sebe hlapčevstvo in čaka nas gotovo lepša bodočnost!

Nato se je prešlo na dnevni red. Došli dopisi so se prebrali, enako tudi poslovilno pismo tov. Belina. Na znanje sta se vzeli tajniško in blagajniško poročilo. Za pregledovalca računov sta se določila tov. Rupnikova in tov. Božič. Nato se je vršila volitev novega odbora po listkih.

Predlogi. Tov. Primožič predlaga sledeče: Kamniško učiteljsko društvo odločno protestira proti premestitvi tov. Vinka Moderndorferja brez predhodne disciplinske preiskave. Poverjenišvo UJU naj stori vse potrebno, da se uvede pravilno postopanje.

Glede članov, ki zapuščajo zborovanje pred sklepom, se je sklenilo sledeče: Šolski upravitelj predlože predsedniku seznam udeležencev. Po zborovanju se seznami prečitajo. Kdor se dvakrat odstrani pred zaključkom zborovanja, se izključi od zborovanja toliko časa, dokler ne poda izjave, da bo zborovanju do konca prisostvoval.

Nadalje je predlagal tov. Primožič, naj postane kamniško učiteljsko društvo ustanovni član pevskega učiteljskega zbora, kar se soglasno sprejme.

Pregledovalca računov sta našla račune v popolnem redu in tov. blagajničarki se je dal absolutorij.

Članarina se je določila na letnih 140 Din, ki se plačuje v štirih obrokih po 35 Din, in sicer 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra.

V odbor so bili izvoljeni: Tomo Petrovec, predsednik; Anton Arrigler, Ivo Hrovat, Mirko Praprotnik, Ivan Primožič, Ivan Stenovec, Ela Tavčar, Gizela Ušeničnik; namestnika sta: Izidor Smole in Julij Mayer.

Nazadnje se je sklenilo, da se vrši prihodnje zborovanje meseca marca v Domžalah.

Književnost in umetnost.

—k Misli i pravila za život. Nakl. Bibl. »Uzgaatelj«. Knjiga 5. Sarajevo 1926. Cena 20 Din. V lično — trdo vezani knjigi je zbranih tisoč aforizmov, tisoč zlatih zrn. Zastopani so številni domači in tuji duševni veliki: pesniki, pisatelji, sociologi, pedagogi, filozofi (Vidović, Knežević, Velimirovič, Tagore, R. Rolland, Schopenhauer, Emerson i. dr.) s svojimi citati. Vsak aforizem za se krije v sebi veličino duha svojega avtorja, vsako zrnce je plodovito seme, obetajoče bujno rast in zlate plodove, vsak citat je verne zrcalo življenja kot vseobčnega pojava vsoljstva, toda vsi skupaj tvorijo logično enoto, katere osnovni ton je: dobro človeka... N. pr.: Neka naš čitavi život, misli i djela i rad budu jedna poema više ljepote, slika savršenstva i živi hram čovjeka-boga. (Vidović). Neka vam bude pravilo: Imati srca u životu i života u srcu. (E. Petrović). Vsak posamezen aforizem je pripraven za globoka razmišljanja in je obenem primeren donesek k samoozbrazbi človeka. Kdor se temeljito poglubi v vsebino in jedro v knjižici zbranih aforizmov, temu se nehoti zadržati znanstvene poglobitve in čitanja strokovnih del minulih in sodobnih velikanov, ki so zastopani v knjigi. Osobito učiteljsvu bi morala vsebina knjige z božanskim zanosom polniti dušo, srce in prilivati zdravih življenjskih sokov pri vzgojnem udejstvovanju v šoli in izven nje.

A. Z.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—Iu Vse cenjene dopisnike prosimo potrpljenja, ker je iz današnje številke moralo odpasti zelo mnogo že postavljenega gradiva.

Rokotvornica tamburic

I. VARDIAN

SISAK, Hrv. 67

priporoča kot stara delavnica svoje najboljšje

tambure

vseh vrst.

Na željo se pošlje cenik zastoj.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—

NOVA ŠOLSKA TABLA
dvojna, na škrpih, se ugodno proda. Ponudbe na upravo U. T.

ZGODOVINSKO UČNO SNOV

ki jo predpisuje novi učni načrt, dobite v J. Nerat: »Zgodovinski čitanki«, ki jo je založila Učit. tiskarna v Ljubljani. Cena je 15 Din.

UPRAVA POPOTNIKA
ima več nevezanih letnikov Popotnika na prodaj do leta 25/26 à 20 Din od leta 25/26 à 50 Din. Dalje ima posamezne številke vseh letnikov à 5 Din kom na razpolago.

UPRAVA ZVONČKA

ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše veza-

ne à 60.— Din, navadno vezane à 45.— Din in nevezane à 30.— Din. Dalje ima nešteto posameznih števil vseh letnikov à 3.— Din kom na razpolago.

Z LAHKOTO DOSEŽATE DOBRE USPEHE PRI POUKU,

ako imate uvedene ročne zemljevide kulturnih

skupin, katere je izdal Učit. dom v Mariboru. Izšli so sledeči: I. Pohorje s Kozjakom, — II. Slov. gorice s ptujskim in dravskim poljem, — III. Prekmurje z Medjimurjem, — VI. Celjska kotlina s Spodnjim slovom. Posavjem. — V. Ljubljanska in Mariborska oblast (Slovenija). Cene znižane.